

PFU-SAK NR. 338/11

KLAGER: Advokat Ulf E. Hansen, barneverntjenesten i Porsanger kommune og barnevernfaglig leder

ADRESSE: Postboks 818, 9258 Tromsø

TELEFON: 77611900

PUBLIKASJON: Ságat

PUBLISERINGSDATO: 17.06., 09.12.2011

STOFFOMRÅDE: Sosial/helse

GENRE: Nyhetsartikler

SØKERSTIKKORD: Kildekritikk, sitering, saklighet, identifisering, forhåndsdom, samtidig imøtegåelse, tilsvare

REGISTRERT: 21.12.2011

BEHANDLET I SEKR.: 22.12.2011; orientert om at den ene artikkelen er foreldet
03.01.2012; tilsvarestrunden innledet
06.03.2012; tilsvarestrunde på foreldet artikkel innledet

BEHANDLES I PFU: 23.02.2012; PFU vedtok at foreldelsesfristen likevel fravikes
23.04.2012

FERDIGBEHANDLET: 23.04.2012

BEHANDLINGSTID: 122 dager

KLAGEGRUPPE: Advokatklage/ offentlig instans

PFU-KONKLUSJON:

HENVISNING VVPL.:

RETTSBEHANDLING:

OMTALE/ANONYM.:

MERKNADER: Saken ble først lagt frem for PFU med forslag til uttalelse i møtet 23.02.2012 uten at den foreldede artikkelen (publisert 17.06.2012) inngikk i klagegrunnlaget. PFU besluttet imidlertid å sende saken tilbake til sekretariatet for en ny vurdering som også inkluderte den foreldede artikkelen, og det ble gjennomført en ytterligere tilsvarestrunde.

SAMMENDRAG:

Ságat publiserte fredag 17. juni 2011 en nyhetsartikkel om barnevernet i Porsanger kommune med tittelen «**Barnevernet tilbød medisiner**» og ingressen:

«- Jeg frykter at de ville bruke det mot meg senere, sier en mor som fikk tilbud om sovepiller og beroligende midler hver gang hun møtte barnevernet. Nå undersøker kommunen om barnevernet gikk over streken.»

I artikkelen er den omtalte moren som kommer fra Porsanger anonymisert og kalt «Berit». Hun forteller at hun i hvert eneste møte med barnevernet ble tilbudt medisiner; «**sove- medisiner og andre ting (...) Beroligende midler skulle jeg også få.**» Det fremgikk også at Berits tidligere samboer fikk tilbud om beroligende midler, og at han takket ja ved én anledning. Det opplyses at «Berit» til slutt ba om å få tilbudet skriftlig. Om denne dokumentasjonen og avisens forsøk på kommentarer fra barnevernet, het det i brødteksten:

«Ságat har sett skriftlig dokumentasjon på barnevernets tilbud om medisiner. [...] Ságat har kontaktet de ansatte i barnevernet for kommentar. De har ikke ønsket å svare på Ságat[s] spørsmål.»

Avisen har også intervjuet helse- og omsorgssjefen i Porsanger kommune, Aina Borch, om saken. Det opplyses at kommunen har fått tilsendt en erklæring der «Berit» fritar kommunen for taushetsplikten. Borch vil imidlertid kun la seg intervju per e-post og svarer blant annet at kommunen vil undersøke denne spesifikke saken, og skulle det avdekkes uregelmessigheter, vil dette følges opp i tråd med kommunens rutiner.

Artikkelen er for øvrig illustrert med det reseptbelagte medikamentet Sobril og bildeteksten:

«MEDISIN FRA BARNEVERNET: Ifølge helse- og omsorgssjef Aina Borch har ikke barnevernet anledning til å skrive ut eller tilby beroligende midler. Borch undersøker nå omstendighetene rundt barnevernets tilbud om beroligende midler og sovemidler. (Illustrasjonsfoto: Kristin Ericsson)»

Fredag 9. desember 2011 publiserte Ságat en ny artikkel som omhandlet Porsanger kommune. Tittelen på forsiden var **«Anmeldte ikke påstander om ulovlig pilleutdeling»**. Inne i avisen var tittelen **«La lokk på medisin-saken»**, og i ingressen sto det:

«Kommunens egen advokat beskrev medisinalutdelingen som en straffbar handling. Likevel har Porsanger kommune både etterforsket og frifunnet seg selv fra påstanden om at ansatte deler ut reseptpliktig medisin ulovlig.»

Artikkelen var illustrert med et bilde av blant andre rådmannen og sektorstyreleder. I bildeteksten het det:

«NEI OG JA TIL POLITIANMELDELSE: Fungerende rådmann Aina Borch (til venstre) synes den interne granskningen er tilstrekkelig, mens avgått sektorstyreleder Knut Sivertsen mener saken burde vært politianmeldt samt vurdert av fylkesmannen.»

Artikkelen var også illustrert med faksimile av artikkelen publisert 17. juni 2011, og viste til denne og påstandene om at barneverntjenesten skal ha tilbudt «Berit» beroligende midler og sovemedisin. I brødteksten het det:

«Kommunens barnevernsadvokat omtaler det som beskrives i artikkelen som påstander om "en klar straffbar handling" begått av de barnevernsansatte. Men kommunens folk har ikke funnet grunn til å la andre kikke dem i kortene.»

Under mellomtittelen **«Ba Ságat om kilde»** ble det opplyst:

«To uker etter Ságats oppslag om barnevernets påståtte utdeling av medisin mottar Ságats sjefredaktør Geir Wulff et brev fra advokat Ulf Hansen i Tromsø. Hansen oppgir at han bistår barnevernet i Porsanger. I brevet skriver Hansen at han oppfatter at Ságats oppslag beskriver en klar straffbar handling, samt tilbud om en straffbar handling, fra barnevernets ansatte. Siden Ságat i artikkelen oppgir å ha sett skriftlig dokumentasjon på barnevernets tilbud om medisiner, ber advokaten om å få denne oversendt umiddelbart. Sjefredaktør Geir Wulff avviser i sitt

svarbrev å gi ut den dokumentasjonen advokaten spør etter. Wulff henviser til pressens regler[.]»

KLAGEN:

Klager er den omtalte advokaten, som klager på egne vegne, men også på vegne av barneverntjenesten i Porsanger og barnevernfaglig leder.

Når det gjelder den første artikkelen, mener klager at oppslaget ikke kan oppfattes på annen måte enn at barnevernet direkte har tilbudt seg å gi reseptbelagte medisiner (Sobril) til sine klienter, og at denne utdelingen skal foreligge som et skriftlig tilbud.

Klager skriver: «Ettersom jeg, i egenskap av kommunens prosessfullmektig, sitter med kopisett av all korrespondanse i den aktuelle sak (forholdene er små og barnevernet er fullstendig inneforstått med hvilke personer avisa omtaler) mener jeg det er ren løgn når avisa påstår det foreligger slik dokumentasjon. Derimot har barneverntjenesten prøvd å formidle kontakt til lege, slik at denne eventuelt kunne skrive ut medisiner til klientene.»

Videre opplyser klager at han etter artikkelen i juni skrev til avisen og ba om å få utlevert den skriftlige dokumentasjonen på den påståtte medisিনutdelingen avisen omtalte. Han ga i brevet uttrykk for at artikkelen beskrev en klart straffbar handling. Klager mener derfor han er feilsitert i artikkelen av 9. desember, fordi det i artikkelen blir omtalt som om han fastslår at utdelingen har skjedd: «Avisa skriver at "Kommunens egen advokat beskrev medisინutdelingen som en straffbar handling", mens jeg i mitt brev av 28. juni klart gir uttrykk for at "oppslaget beskriver en klart straffbar handling".»

Det vises til at avisen avviste hans forespørsel om dokumentasjon og viste til kildevernet, «hvilket innebærer at avisen sin påståtte dokumentasjon blir fullstendig meningsløs og unfair overfor de personene som beskyldes for å ha begått en straffbar handling. Og når jeg i mitt krav om dokumentasjon fremholder at en handling, som påstått av avisa, i så fall vil være en straffbar handling, for så i neste omgang å bli gjengitt i avisa som om jeg har bekreftet og betegnet barneverntjenestens handling som straffbar, så blir det hele komplett i sin useriøsitet.»

Klager mener artiklene er et brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.1, om saklighet, og skriver: «Oppslagene er en ensidig gjengivelse av den ene parts fremstilling av saken, og avisa illustrerer oppslaget 17. juni med en eske Sobril, helt uten dekning eller saklig forankring, for i oppslaget 9. desember å fastslå "medisin-saken" som et bevist faktum.»

Klager mener også artiklene bryter med: «Punkt 4-5: om forhåndsdømming: Formidling av reseptbelagt medisin ville være en straffbar handling. Avisa anmelder ikke forholdet, slik at det kan bli politietterforsket, men "avsier sin egen dom". Punkt 4-7: identifisering: Kommunen er meget liten og forholdene gjennomskjennelige. Svært mange lesere vet hvem som arbeider i barneverntjenesten, og i tillegg har avisa i en rekke oppslag navngitt barnevernfaglig leder. Punkt 4-14 og 4-15: Det er umulig å imøtegå/kommentere avisas oppslag ettersom de på den ene side hevder å sitte med dokumentasjon, samtidig som de nekter å fremlegge denne med henvisning til kildevernet.»

TILSVARSRUNDEN:

Ságat avviser klagen og mener tyngdepunktet i klagen ikke ser ut til å være avisartiklene, men manglende utlevering av upublisert materiale (dokumentasjonen).

Avisen opplyser at den første artikkelen er basert på tre muntlige kilder i tillegg til skriftlig dokumentasjon som, ifølge avisen, bekrefter opplysningene fra de anonyme kildene. Det vises også til at barnevernet ble kontaktet for kommentar, men at ingen ville uttale seg. Ságat skriver: «Generelt foreligger ikke klagerett på innholdet i annen persons utsagn som man måtte mislike eller være uenig i.» Slik avisen ser det, har den satt et kritisk søkelys på hvordan den offentlige forvaltningen utøver myndighet og avdekket mulige overtramp.

Videre vises det til anmodningen i brevet fra klager om å få utlevert en kopi av den omtalte dokumentasjonen, noe avisen avsto med henvisning til kildevernet. Slik avisen ser det, bekreftet klager i brevet at den omtalte medisinstutdelingen var en klar straffbar handling: «Klager kan således ikke klage på andre enn seg sjøl for sin egen uttalelse. Når en advokat avgir en skriftlig uttalelse til en avis må han påregne å bli sitert på utsagnet.» Avisen viser til at det i artikkelen sto «at klager har betegnet den **påståtte** handling som straffbar», og ikke at han hadde bekreftet eller betegnet handlingen som straffbar.

Når det gjelder klagerens påstander om at Ságat lyver, fordi klager skriver han sitter med kopisett av all korrespondanse i denne saken, anfører Ságat: «Enten farer klager med direkte uetterretteligheter mot bedre viten (brudd på folkeskikk og advokatskikk), eller så er det aktuelle dokument fjernet fra saksjournalen.» Avisen skriver også at om PFU skulle mene det er av betydning for vurdering av klagesaken å få gjennomgått det aktuelle dokumentet som omtaler barnevernets tilbud om medisiner, så vil avisen kontakte «Berit» for å høre om innsyn kan gis.

Slik Ságat ser det, er punkt 4.1 om saklighet ikke relevant. Det vises til intervju med navngitte kilder i kommunenes ledelse. Heller ikke punkt 4.5 finner avisen relevant. Avisen mener klager misforstår pressens rolle når han bebreider avisen for ikke å anmelde forholdet: «Det er ikke pressens oppgave å være en aktør. Derimot antas at en kommune og den juridiske rådgiver har en aktivitetsplikt overfor aktuelle tilsyns- og påtalemyndigheter når det oppstår mistanke om uregelmessigheter og det klager beskriver som straffbare handlinger.» Avisen finner heller ikke punkt 4.7 relevant, da ingen kommunalt ansatte – foruten to rådmenn – er identifisert. Når det gjelder imøtegåelses- og tilvarsretten, mener avisen at klager ikke kan ha krav på samtidig imøtegåelse av egne uttalelser. Det opplyses videre at klager heller aldri kontaktet avisen for tilsvarende. I stedet ble avisen gjort skriftlig oppmerksom på at klager ikke ville kommentere saken i avisen.

Klager mener redaktøren ikke klarer å se nyansene i det klager skrev i brevet, og det som ble publisert i avisen: «For de fleste lesere burde det være forholdsvis åpenbart at jeg den 28. juni ikke har bekreftet at barneverntjenesten har begått en straffbar handling, men at en eventuell utdeling av reseptbelagt medisin ville være en straffbar handling.»

Klager skriver: «Jeg registrerer at avisa Ságat [...] omskriver sitt eget oppslag av 9. des. 2011 til nå å være "den **påståtte** handling som straffbar". Innledningsvis står det i oppslaget 9. des., se bilag 4 til min klage: "Kommunens egen advokat beskrev medisinstutdelingen som en straffbar handling". Jeg legger til grunn at PFU ser disse nyansene, selv om de kan være vanskelige for redaktøren i Ságat å se det.»

Videre hevder klager at avisen skjuler seg bak kildevernet når kommunen ber om å få se den omtalte skriftlige dokumentasjonen. Ifølge klager vet barneverntjenesten hvilken konkret sak artikkelen har sitt utspring i, og de vet også at det ikke foreligger slik dokumentasjon som avisen påstår. Klager mener derfor avisen driver useriøs journalistikk, og at den gjennom gjentatte oppslag driver et felttog mot barnevernfaglig leder. Slik klager ser det, er barnevernfaglig leder identifisert da det for publikum ikke kan være tvil om hvem som beskyldes for de påståtte straffbare handlingene i oppslagene.

Sågat merker seg at klager ikke har merknader vedrørende avisartikkelen fra juni, men gjentar det avisen mener er en uriktig fremstilling av den oppfølgende artikkelen.

Avisen skriver: «Klager siterer første setning i ingressen, men unnlater å sitere neste setning i ingressen samt artikkelen forøvrig hvor det klart fremgår at det er snakk om en påstand. Man kan selvsagt ikke rive en setning løs fra en helhet for å skape et uriktig inntrykk av innholdet i en artikkel. Klager er således ikke på noe tidspunkt brukt som sannhetsvitne for hva som faktisk har skjedd, men derimot for alvorligheten av det påståtte forhold. Sannhetsvitner for hva som faktisk har skjedd, er ikke klager, men "Berit" og hennes tidligere samboer samt barnevernets eget saksdokument. Dette kommer klart frem i begge artiklene. For øvrig har klager sjøl opplyst å ikke ha til hensikt å kommentere saken overfor avisa.»

Avisen anfører nok en gang at påstandene om ulovlig medisinalutdeling fremsettes av «Berit» og hennes samboer, ikke av avisen. Slik avisen ser det, videreformidler den bare påstandene til allmennheten.

For øvrig mener avisen at det ikke er pressens oppgave å utlevere dokumentasjon, men vil vurdere å utlevere denne hvis PFU ber om det.